

95230460-9	03/09/2025	סגולה	עמוד 73	1	11.43x20.26
ד: תולדות הלמדנות - מאת יעקב צ' מאיר וישי רוזן צב - 25910					

התלמוד :

התלמוד

תולדות הלמדנות

יעקב צ' מאיר וישי רוזן צבי

מאגנס, תשפ"ה, 394 עמ'

מקובל לומר כי היהודים הם עם הספר, ועל כן ספר הסוקר את ההיסטוריה של הלמדנות התלמודית מעניק למעשה נקודת מבט משמעותית על מוקד ההיסטוריה היהודית במשך מאות שנים. בעולם שבו המחקר האקדמי נוטה להגביל את טווח העיון שלו כדי להצליח לדייק בלי להכליל יתר על המידה, מעטים הספרים הסוקרים נושא מרכזי לאורך מאות שנים. חוקרים רבים מעדיפים למצוא לעצמם תחומים זנוחים ונשכחים כדי שמחקרם יוכתר כחדשני. כל מי שניגש לתלמוד ולפרשניו חש כי מדובר בעיון פרטני ומורכב שעצם ההתמצאות בו היא משימה קשה. התלמוד גולש מנושא לנושא, ומעמיד אפשרויות היפותטיות זו מול זו כדי לדחות אותן בנימוקים שונים שחלקם משונים מאוד. ספרם של מאיר ורוזן-צבי אינו מכניס את הקוראים למבוך הזה. הוא מאפשר מבט על המסביר כי מגמת הדיון התלמודי אינה דווקא למצוא את הפירוש ההלכתי הנכון, אלא דווקא לפרוס את כל האפשרויות הפרשניות בלי להצביע על סתירות ביניהן. הספר עוקב אחר ההתפתחות ההיסטורית של בתי המדרש הבבליים, אחר התפתחות ההמשגה המופשטת ואחר עיצוב הסוגיה מממירות פרשניות ליחידות ערוכות.

הספר אינו מסתיים עם חתימת התלמוד, אלא עוקב אחר הפיכת הסוגיות לחיבור סגור ומחייב, אחר הפיכתו מכתב יד למוצר דפוס ואחר למעלה מאלף שנות פרשנות הנרמזות במשחק בין כותרת הספר לכותרת המשנה שלו. התלמוד הוא רק קו הזינוק למאות שנות למדנות שחלקן ממשיכות את האופי התלמודי. במהלכן היו פרשנים יומרניים שעמדו על הקושי להשתמש בתלמוד כספר הלכה וסיפקו לציבור הרחב סיכום פשוט שישמש אותו בדרך אל השורה התחתונה. הספר מראה איך דווקא ספרי ההלכה שביקשו להחליף את התלמוד עוררו בתורם ספרות פרשנית שהעמידה את הדיון על מקורו התלמודי, ובכך העשירו את הדיון.

לספר שני חלקים, הראשון עוסק בתלמוד עצמו והשני בהתקבלותו. הוא יכול לשמש קוראים מתעניינים כמבוא לתלמוד, וגם לומדים ותיקים המעוניינים במפת דרכים המספקת מבט רענן ומסודר על מבוך מורכב.